

מסורת הש"ס

(א) בכורות יד. (תמורה י.
לג:.) (ג) (דברים י"ג,
א) [שס].

גליון הש"ס

רש"י ד"ה הורוע והלחיים
וכי' משום דכתיב וכו', עי'
לקמן דף קל"ט ע"ב דנשי'
ד"ה לג' מלאשית הגז:

מוסף רש"י

שקדם מום קבוע
להקדשן. שיהיה להם
מום קבוע והקדישם
להמכר ולהוציא מממנים.
קרבן למוזה (בבב"ר ד.י.)
חיבין בבב"ר. לאמר
פדיון אם ילדו (שם)
אם נקבות הן ולאחר
פדיון יכלו (תמורה י.).
ובמתנות. זרוע ולחיים
וקיפה כחולין גמורים
(בבב"ר ד.י.) וירצאין
לחולין. בפדיון לגמרי
ליגזו וליעבר בחולין גמרי'
משום דמעיקרא לא חילץ
עליהם קדושה חמורה.
(שם) וירודין מותר.
אפילו אעבר קודם פדיון
וקיפה לאחר פדיון
(תמורה ג.) והשחטן
בחוץ פטור. אפילו
קודם פדיון. לפילו היו
מומן קל טון דוקן
שכתיב. דלגבי קדושה
מתייב שחוט בחוץ. הלא
פטור משום דלא חילץ
עליהן מתחילה קדושה. הלא
כן (בבב"ר שם). ואם
מותר. קודם פדיון. ירוד.
להאילן לכלבים. דאין
קדושתן חמורה ומו קמי'
דגריב משאר קדשים שחילץ
נפדיון אלא חין שחילץ
לעמוד בפני הכהן בשעת
הערכתו. דכתיב והעמיד
את העמדה והעריך
הכהן וגו' (שם). הרי
מן הבכור והמעשר.
שפילו במומן חלה עליהן
קדושה חמורה. דכתיב
רחם מקדשו ומעשר מבי
לא יבקר בין טוב לרע.
דמשמע בין חם בין צל
מום קדוש. טוב חם רע
בעל מום (שם). או מום
עובר. כמאן ליתיה דמי
וחלה עליה קדושה (שם).
ואין ירצאין בו. שאפילו
לאחר פדיון אסורין בגזיה
ועבודה (שם) וירודין
והלבן אסור בו. מפרש
גמרא שמתעבדו קודם
פדיון וילדו לאחר פדיון
(שם). והשחטן בחוץ.
קודם פדיון. חיבין כתיב.
וגמרא מפרש דזוקין
שבעין דלחין קל לפנים
ואליגז דר' עקיבא דאמר
אם עלו לא ירדו. אבל
בשאר מומין לא דלמתיבין
במסקת יומא (ב.י.) הלאו
להלך מועד חיבין עליו
אי לא לא (שם). יקברו.
ואין נפדיון דבעי העמדה
והערכה (שם).

הזרוע והלחיים פרק עשירי חולין

קל.

עין משפט
נר מצוה

א א מיי פ"ט מהל'
בכורים הל' א סמג
עשין קב"ב טו"ע י"ד י"ד
ס"א סעיף כ"א:
ב ב מיי שם טו"ע ש"ע
שם סעיף י"ט:
ג ג מיי פ"ט מהלכות
בכורות הל' מ:
ד ד מיי פ"ט מהלכות
בכורים הל' ג:
ה ה מיי פ"ט מהלכות
משיכה הל' ט:
ו ו מיי פ"ט מהלכות
אסורי מצוה הל' א:
ז ז מיי פ"ט מהלכות
מעשה קרבנות הל' ו:
ח ח מיי פ"ט מהלכות
תמורה הל' י:
ט ט מיי פ"ט מהלכות
אסורי מצוה הל' יא:
י י מיי פ"ט מהלכות
מעילה הל' ט:
כ כ מיי פ"ט מהלכות בכורות
הלכה טו:
ל ל מיי פ"ט מהלכות
תמורה הלכה טז:

הזרוע והלחיים. תלמוד לומר ואתן אותם. ואי לאו קל ומומר
לא הוה לריך קרא אע"ג דסממא כתיב בין בחולין בין
במוקדשים דה"א דבר הלמד מענינו צמח הכתוב מדבר בחולין
דכתיב לעיל מהא"י קרא דגגן מירושך ויהרך וגו' גז לאנך וראשית
הגז אינו נוהג במוקדשין כדלמך לקמן

פרק ראשית הגז (דף קל"ה):
תירי מלקוח ויתום. הוא מני
למימר נמי תיתי מכלאים
וטורפה ועוד טועא דתמן צפרק ממער
בהמה (בכורות דף טו.) שאין נכנסין
לדיר להמעשר:

זה אין מירי אחרניא א"א. יתמה
דקאי בזמנות וממעט מהו ושוק
אדרבה ה"ל למעוטי מיינה מוקדשין
ממתנות ויש לומר דכבר אמעיטו
מאותם וכו"ג פירש' צפ"ק (לש"ל)
דף כ"ד.) גבי חזאת אשר ללוים:

והשוחטין בחוץ פטור וואין עושין תמורה וואם מתו יפרו חוץ מן הבכור
ומן המעשר כל שקדם הקדשן את מומן או מום עובר קודם להקדשן
ולאחר מכאן נולד להם מום קבוע ונפרו פטורין מן הבכורה ומן המתנות
ואינן יוצאין לחולין להגזו ולהעבר וולדן וחלבן אסור לאחר פדיונן והשוחטין
בחוץ חיבין ועושין תמורה ואם מתו יקברו: גמ' טעמא דכתב רחמנא
אותם הא לאו הכי הוה אמינא קדשים חיבין במתנות איכא למיפרך
מה לחולין שבן חיבין בבכורה תיתי מזכרים מה ליזכרים שבן חיבין
בראשית הגז מתיישבים מה לתיישבים שבן נכנסין לדיר להתעשר מוקנים
מה לוקנים שבן נכנסו לדיר להתעשר מלקוח ויתום מה ללקוח ויתום
שבן נכנסין לדיר להתעשר במינן קאמרת קדשים נמי במינן
נכנסין לדיר להתעשר ויהיו חולין חיבין בחוזה ושוק מקל וחומר ומה
קדשים שאין חיבין במתנות חיבין בחוזה ושוק חולין שחיבין במתנות אינו
דין שחיבין בחוזה ושוק אמר קרא וזהו יהיה משפט הכהנים זה אין מירי
אחרניא לא אלא טעמא דכתב רחמנא זה הא לאו הכי הוה אמינא חולין
חיבין בחוזה ושוק והא בעי תנופה היכא לינופניהו אי אבראי ל' לפני ה' כתיב
א

הזרוע והלחיים. זרוע וזמורה לארץ. משום דבעי למימר
בחולין אבל לא במוקדשין נקט להו: צפני הני. בעודו
קיים: חולין אינן חייבין צמח ושוק אלא קדשים לחודיהו: ואסון
אוסוס. צמח ושוק כתיב. אותם מעיעוטא הוא חוזה ושוק אין ולא

הזרוע והלחיים והקבה נוהגין בארץ
ובחוצה לארץ בפני הבית ושלא
בפני הבית בחולין אבל לא במוקדשין
שהיה ברין ומה אם החולין שאינן חייבים
בחוזה ושוק חייבים במתנות קדשים שחיבין
בחוזה ושוק אינו דין שחיבין במתנות ת"ל
וואתן אותם לאהרן הכהן ולבניו לחק עולם
אין לו אלא מה שאמור בענין כל הקדשים
שקדם מום קבוע להקדשן ונפרו חיבין
בבכורה ובמתנות היוצאין לחולין להגזו
ולהעבר וולדן וחלבן מותר לאחר פדיונן
והשוחטין בחוץ פטור וואין עושין תמורה וואם מתו יפרו חוץ מן הבכור
ומן המעשר כל שקדם הקדשן את מומן או מום עובר קודם להקדשן
ולאחר מכאן נולד להם מום קבוע ונפרו פטורין מן הבכורה ומן המתנות
ואינן יוצאין לחולין להגזו ולהעבר וולדן וחלבן אסור לאחר פדיונן והשוחטין
בחוץ חיבין ועושין תמורה ואם מתו יקברו: גמ' טעמא דכתב רחמנא
אותם הא לאו הכי הוה אמינא קדשים חיבין במתנות איכא למיפרך
מה לחולין שבן חיבין בבכורה תיתי מזכרים מה ליזכרים שבן חיבין
בראשית הגז מתיישבים מה לתיישבים שבן נכנסין לדיר להתעשר מוקנים
מה לוקנים שבן נכנסו לדיר להתעשר מלקוח ויתום מה ללקוח ויתום
שבן נכנסין לדיר להתעשר במינן קאמרת קדשים נמי במינן
נכנסין לדיר להתעשר ויהיו חולין חיבין בחוזה ושוק מקל וחומר ומה
קדשים שאין חיבין במתנות חיבין בחוזה ושוק חולין שחיבין במתנות אינו
דין שחיבין בחוזה ושוק אמר קרא וזהו יהיה משפט הכהנים זה אין מירי
אחרניא לא אלא טעמא דכתב רחמנא זה הא לאו הכי הוה אמינא חולין
חיבין בחוזה ושוק והא בעי תנופה היכא לינופניהו אי אבראי ל' לפני ה' כתיב
א

תורה אור השלם

1. כי א"ת חוזה התנופה
וא"ת שוק התנופה
לקחותי מאת בני ישראל
מזבחי שלמים ואתן
אתם לאהרן הכהן
ולבניו לחק עולם מאת
בני ישראל: ויקרא ו ל' ע
2. וזה יתירה משפט
הכהנים מאת הקדש מאת
ובחי חוזה אם שור אם
שה ונתן לבתן הדיק'
והלקחים והקבה:
דברים י"ג
3. ודין תביאיקה את
אשר י? את החלב על
התורה וביאנו את התורה
להניף אתה תנופה לפני
ויקרא ו ל'

בפחת אל מועד חיבין עליו בחוץ הא מוקמינן לה בצבורות (דף טו.) בזוקין שעבין ואלציה
דר"ע דאמר אל עלו לא ירדו הילך הואיל וצפניס לא ירדו חיבין עליהן בחוץ. וכולה הך מתני' מיניח צבורות צפרק שני (דף טז.) והתם
מני לה משום בכורות והכא מני לה משום מתנות: ואין עושין תמורה. אפילו קודם פדיון. ובכורות וד': מפרש טעמא טוב מעיקרו עושה
תמורה ואפילו נעשה רע אחר שהקדישו אבל רע מעיקרו אינו עושה תמורה: ואם טעו יפרו. ואע"פ שאינם ראויים אלא לכלבים ואין
פודין את הקדשים להאילין לכלבים דכפרישית לעיל ואכלת ולא לכלבין ה"מ צקדשים שקדם הקדשן את מומן אבל הני דיקלא בעלמא
נינהו ולא נחת להו קדושת הגוף ועוד אשמועינן דלא בעינן העמדה והערכה וקסדר קדשי צדק הני לא היו צללה העמדה והערכה
דכתיב בפדיון קדשים שנסתאבו לאחר כך והעמיד את העמדה (ויקרא טו.) וכיון דנמנה אי אפשר להעמידה: חוץ מן הבכור והמעשר.
לאע"ג שקדם מומן להקדשן חלה עליהם קדושה גמורה לכל דבריהם אלא שאין כשרים ליקרב דכדור צרחס תלה רחמנא לא שגח על
ולא שגח על מום קדוש חס קרב ובעל מום נאלץ לכהן דליפתי צבורות (דף טז.) וצרחס יהיה לך [במדבר י] צרחס תרי משמע לימד על
כדור בעל מום שמתנה לכהן ומעשה בהמה נמי כתיב ביה (ויקרא טו.) קדש לא יבקר בין טוב לרע טוב צרחס היינו תם רע
היינו בעל מום: או מום עובר קודם להקדשן. דמוס עובר כמאן דליתיה דמי: פטורין מן הבכורה. ואע"פ שנפדו ויארו לחולין
להיתר אכילה פטורין מן הבכורה אם ילדו דכתיב זהו (דברים יב) כצדי וכליל וצדי ואליל פטורים מן הבכורה דהא צקר ואלן כתיב [שם טו]:
ומן המסנות. זרוע ולחיים וקיפה דאין נוהגין בצדי ואליל דכתיב (שם יב) אם שה: ואין יוצאין לחולין. בפדיון: ליגזו וליעבר. דכפרישית
לעיל חוזה ואכלת אין בהן אלא היתר זביחה ואכילה בלגד אבל גזיה ועבודה לא: וולדן וחלבן אסור. בכורות (דף טז.) מוקי לה
דאיעבר לפני פדיון ואמיליד לאחר פדיון דאי איעבר ואמיליד לאחר פדיון ולד צדי ואליל הוא ואם נולד לפני פדיון מתייב איירא הני
אפילו קדם מומם להקדשן נמי ולדן לפני פדיון אסור: והשוטן בחוץ חיבין. דכפרישית לעיל בזוקין שעבין וקודם פדיון: ועושין
תמורה. קודם פדיון דכתיב (ויקרא טו.) טוב ברע או רע צבוס: מסו. מעשמי: יקברו. או משום דבעינן דכפרישית דחולין שכבר
דאין פודין את הקדשים להאילין לכלבים: גמ' הוה אמינא קדשים חיבין במתנות. מקל וחומר מחולין כדלמך דחולין שמתנינן
והיכי מנינן למימר הכי הא איכא למפרך דהאי ק"ו מה לחולין בו' וקרא למה לי: כדור אינו נוהג במוקדשים דצקך ואלנך כתיב (דברים טו)
ולא הקדש ועוד תקדיש כתיב (שם) ולא שכבר קדוש: סיסי מוכרים. כלומר אי לאו אותם דקרא הוה אמינא תיתי צק"ו מוכרים
דחולין דליכא למיפרך זהו שכן חיבין בצבורה שאין יולדין: ראשית הגז אינו נוהג במוקדשים דהא לאו בני גזיה נינהו דכתיב (שם
יח) גז לאנך ולא הקדש: ראשית הגז כל הגנה כשהוא גזו לאנו נותן לכהן דבר מועט כדמפרש לקמן (דף קל"ה.) שיעורא וקרי ליה ראשית [דברים יח]
כי היכי דקרי תרומה (שם) ראשית דגגן: תיישים זכרים אין בהם לא בכורה ולא ראשית הגז ואי לאו אותם מחייבין מתנות צקדשים
מק"ו מתיישבים חולין: מעשר בהמה אינו במוקדשין דכתיב (ויקרא טו) יהיה קדש ולא שכבר קדוש צפ"ב דבכורות (דף טז.) הילכך לא אתי צק"ו דליכא
למיפרך תאמר במוקדשין שאין נכנסין לדיר להמעשר: מוקנים. אי לאו אותם הוה מיייתין ליה מק"ו מתיישבים וקנים דחולין שכבר
נתעשרו ואין נריכין עוד להכנס לדיר: מה לוקנים. תיישים וקנים דחולין צדין הוא שהן חיבין במתנות: שכן נכנסו כבר לדיר להמעשר.
תאמר צקדשים שלא נכנסו כבר לדיר להמעשר. ומאדר אי לאו אותם הוה מיייתין להו צק"ו מלקוח ויתום. הלקוח פטור ממעשר בהמה
אם לקח עשרה טלחים מן השוק פטור ממעשר דצקך ואלנך אמר רחמנא והיתום שמתה אמו בשעת לידה כגון זה פירש למיתה חוה
פירש לחיים כדלמך בהשוט (לש"ל נ.) פטור ממעשר בהמה דאינו ראוי לקדש דכתיב [ויקרא טז] תחת אמו פטר ליטוס וילפתי מעשר בהמה מיינה
צפ"ב דבכורות (טו.) ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא אומר גאמר כאן תחת אמו וגאמר להלן [ויקרא טז] תחת השבט מה כאן פטר לכל
השמות הללו כללאים ונדמה ויואל דופן ויתום דלולה מימעטי מהאי קרא דשור או כש [שם טז] אף להלן לענין מעשר פטר לכל השמות הללו
אע"ג דבעל מום נכנס לדיר להמעשר אלו אין נכנסים: ה"ג צמין קאמרת קדשים נמי צמין. כגון חולין נכנסין לדיר הילכך אי
לאו אותם דכתיב צק"ו: מה קדשים שאין חייבים במתנות. ה"ג דאם ממעטינן להו מואותם דכתיב גבי חוזה ושוק ואלן נכנסין לדיר הילכך אי
קרא. במתנות חולין זה יהיה דבר זה נוהג בחולין ואין חוזה ושוק נוהגין בהן: בחוזה ושוק כתיבא תנופה לפני ה': אי אבראי. חוץ לעזרה:
ק